

1

Быў сабе круль з крулевай і мелі адну дачку́ вельмі харошую. После ў караля жонка ўмерла і ён ажаніўся з другою, харошчаю,¹ як была першая; але дачка́ ад першей жонкі за яё харошчая. Аднаго разу жонка караля падышла да люстра

2

і пытаецца: «Люстро, люстро! Чы харошая я?» — «Ты харошая, але твая пасербіца

3

яшчэ харошчая!» — адказало

4

люстро. Тая крулева казалла лакею весці пасербіцу на спацыр,

5

там яё забіць і прынесці на тарэлцы серца. Лакей зараз павёў кралейну на спацыр, сказаў ёй ўсё, што казалла крулева, і намейсцо

6

каралейны забіў сабаку, выняў сердца і палажыўшы на тарэлцу, аднёс да крулевай; а кралейне сказаў, каб яна ішла, куды сабе хочэ.

2

Крулева вельмі была рада, што стра́ціла сваю пасербіцу, ад сабе харошчую; а кралейна, разстаўшыся з лакеем, пашла туды, куды панясуць очы. Ідзе яна дак ідзе — аж у лесе стаіць палац,⁷ аж там у ўсіх пакоях папрыбірано і нікога няма. Яна хадзіла па том палацы, хадзіла, аж прыязджаюць дванаццаць мужчын; а тые мужчыны былі дванаццаць братоў каралевічаў, каторыя жылі ў летнім палацы. Хадзілі яны па ўсіх пакоях, аж у адном у самам астатнем знашлі панну. Разглядзеўшы яё, кажды з ней захацеў жаніцца; але як не маглі пагадзіцца, ⁸ то узялі яё сабе за сястру і вельмі уважалі,

3

Тая крулева была пэўная,⁹ што пасербіцы няма; але аднаго разу, прэз цякавосць,¹⁰ падышла да люстра і запыталася: «Люстро, люстро! Чы харошая я?» — «Ты харошая, але твая пасербіца яшчэ харошчая — у дванаццаці братоў каралевічаў». Крулева казалла прывясці да сабе бабу-чараўніцу і, даўшы ёй многа грошэй, сказала: «Глядзі ты мне, кабы пасербіцы маёй ў тры дні не было!» — «Добра!» — сказала чараўніца, перабралася за крамарку

11

і пашла. Прыходзіць да таго палацу, гдзе жыла кралейна, аж там нікога боле не застала — толькі адну кралейну, сядзеўшую пад акном. Кралейна, ўбачыўшы бабу, казалла зараз яё да сабе прывесці і сгала разпытвацца: аткуль яна? «Я хаджу па свеце, каб што-небудзь зарабіць; я крамарка і маю да продання іголки, шпількі, персцёнкі і другія тавары». — «Ну, пакажы!» — сказала кралейна. Тая баба зачала паказваць персцёнкі, і кралейна адзін упадабала,

12

заплаціла болей — колькі баба хацела, і адправіла яё. Доўго перабірала кралейна той

персцёнак, а после ўлажыла на палец. Як ўлажыла, так зрабілася нежывою.

4

Папрыязджалі браты з палявання¹³ і зараз пабеглі вітацца¹⁴ з сястрою. Выходзяць у яё пакой — аж яна ляжыць нежывая. Плакалі браты, плакалі, а после зачалі разбіраць, как улажыць другое адзене;¹⁵

толькі што яны зачалі разбіраць, аж адзін зняў персцёнак; як зняў персцёнак, дак кралеўна ажыла і, ўстаўшы, сказала: «Як я смачно спала!» — «Ты ня спала, але была нежывая; цябе нехта ачараваў», — казалі брацця. «Гэта, мусібыць,¹⁶

баба, ў каторай я купіла персцёнак, мяне ачаравала». Браты, на другі дзень выезджаючы, прыказалі, каб нікога да палацу не ўпушаць.

5

Крулева ізноў прышла да люстра пытацца, і тое таксама адказало, што «ты харошая, а твая пасербіца яшчэ харошчая». Зараз паслала крулева па тую чараўніцу і прыказала ёй канечне страціць з свету пасербіцу. Тая баба перабралася за небарачку¹⁷ і пашла да палацу, гдзе жыла кралеўна. Падышла пад акно кралеўны і стала гаварыць пацяры.¹⁸

Кралеўна, пачуўшы, казала вынясці тры грошы і адправіць бабу. Лакей, каторы выносіў грошы бабе, быў ад яё загоджаны¹⁹

і падняўся ваткнуць шпільку, каторую дала баба. Той лакей аднаго дня, вымятаючы, нібыто знашоў шпільку, панёс яё да кралеўны і аддаў. Кралеўна думала, што гэта шпілька яё, ўзяла — ўлажыла ў галаву. Як толькі ўлажыла, дак і зрабілася нежывою. Браты, прыехаўшы, пашлі да яё пакою і там знашлі яё нежывую; зачалі разбіраць, і кралеўна не ажыла. Яны зрабілі для яё срэбную труну,²⁰

завязлі ў неякі лес і там павесілі на адном дзераве.

6

Крулева, ўбіраючыся, ізноў запыталася ў люстра: чы харошая яна? І люстро адказало, што «ты найхарошчая ў цэлым свеце». Крулева была вельмі рада, што няма нікога, хто бы за яё быў харошчы. Аднаго дня ў том лесе, гдзе вісела ў труне кралеўна, паляваў неякі кралевіч здалёка. Сабакі кралевіча, як загналіся за зайцамі, дак аж да той труны, гдзе вісела кралеўна. Кралевіч паляцеў конна²¹ за сабакамі. Сабакі кінулі зайца і зачалі ўядаць²² на дзераво ўго́ру,²³ гдзе вісела

труна. Кралевіч, зазлаваўшыся²⁴

на сабак за тое, што кінулі зайца, паляцеў іх біць; але як пад'ехаў, дак бляск у вочы яму ўдарыў. Ён глянуў ўгору і ўбачыў срэбную труну; ён зараз паклікаў людзей і казаў тую

труну зняць, улажыць на воз

25

і вязці дадому, і там паставіць у яго пакоі — так, каб ніхто не бачыў. Людзі кралевіча зараз знялі труну, адвезлі дадому кралевіча і паставілі у яго пакоі.

7

На другі дзень і сам кралевіч прыехаў дадому, зараз прышоў да свайго пакою, адчыніў²⁶ труну і там убачыў вельмі харошую панну, і так у ней закахаўся,

27

што нікуды не выходзіў. Радзіцы

28

кралевіча самы не ведалі, што рабіць, што такі сын нудны

29

і ніяк не пушае нікога да свайго пакою. Аднаго дня ён сядзеў у сваём пакоі, а пасле ўзяў зняў верх ад труны і зачаў выбіраць шпількі з галавы і ўтыкаць у свой сурдут;

30

і як выняў адну шпільку, дак панна і ажыла. Ён зачаў яё абнімаць і зачаў разпытвацца, што з нею было? Яна расказала кралевічу аб усем і так же яго палюбіла. Яны сідзелі ў сваём пакоі цэлы дзень, а назаўтра пашлі да радзіцаў, каб іх благаславілі. Прышоўшы туды, яны расказалі аб усем, і радзіцы вельмі былі рады, што сын развесяліўся, і іх паблагаславілі. У нядзелю

31

было вяселле,

32

а па вяселлі паехалі да бацька кралейны. Прыехаўшы да бацька, дачка́ расказала аб усем: як яё мачаха хацела страціць з свету, як яна была у дванаццаці кралевічаў, а пасле як яё знашоў кралевіч і як яны пожаніліся. Бацька хацеў сваю жонку расцягнуць на жалезныя бороны, але дачка́ не пазволіла. Назаўтра быў бал, на каторым былі і тые дванаццаць кралевічаў; і я там быў, мёд-віно піў, па барадзе цякло, а ў роце не было.